

Naturskyddsföreningen

Lerum Floda Stenkullen Gråbo Sjövik Tollered Olofstorp

Vårprogrammet 2024

Häng med på vårens gruppaktiviteter!
Här är alla med tid och plats

Blombockar. Foto: Håkan Jernehov

Styrelseledamöter

Catharina Pettersson (ordf)	0705-972637
Stefan Larsson (v. ordf)	0727-005964
Bo Nilsson (sekr)	0705-314635
Lars Hultén (kassör)	0702-542060
Lars-Erik Karlsson	0709-474678
Bertil Svensson	0709-519579
Anette Hejnnesson Hultén	0709-577074
Håkan Jernehov	0706-771490
Ingrid Grange	0761-192286
Lena Jernehov	0705-607790
Mikael Sundström	0705-707177
Tommy Aronsson	0705-808818
Pierre Schönemann	0730-865063
Erika Tyrberg	0730-301203
Kjell Hansson	0705-281904

Kontaktpersoner

Sjöar & Vattendrag	Stefan Larsson	0727-005964
Fåglar	Hasse Österman	0702-918171
Handla miljövänligt	Catharina Pettersson	0705-972637
Klimat	Lars Hultén	0702-542060
Botanik	Lena Jernehov	0705-607790
Laandskap	Bertil Svensson	0709-519579
Skog	Anette Hejnnesson Hultén	0709-577074
Insekter	Håkan Jernehov	0706-771490
Fladdermöss & amfibier	Tommy Aronsson	0705-808818
Stensjön	Hans Arne Olausson	0732-162917
Hemsidan	L O Stakeberg	0703-875820
Natursnokar	Erika Tyrberg	0730-301203
Programansvarig	Anette Hejnnesson Hultén	0709-577074
Programredaktör	Håkan Jernehov	0706-771490
Facebook	Ingrid Grange	0761-192286

Valberedning

Moa Björnerås	0722-040828
Eva Welling Örtlund	0761-466684
Per Håkansson (adjungerad)	0705-895952

Revisorer

Robert Liljeberg	0734-394940
Anders Pihlsgård	0706-038780

Revisorsuppleant

Per Arne Pellén	0733-802371
-----------------	-------------

Vårt bankgironummer:

252-1102

Swish:

123-201 37 87

Foto: Tommy Aronsson

Snabböversikt av aktiviteter

Februari

Lör 3 feb –Lör 17 feb. Utställning "En tidsresa i biologisk mångfald"

Sön 25 feb. Att känna igen träd och buskar på vintern

Sön 25 feb. Natursnokarna - Specialsnokning i Härskogen

Mars

Tis 5 mars. Tisdagsvandring från Kåsjön

Tor 7 mars. Öppet Hus Fågelgruppen

Lör 9 mars. Landskapsvård vid Stensjön

Sön 10 mars. Vandring i Härskogsområdet

Mån 11 mars. Årsmöte i Stenkulan

Lör 16 mars. Landskapsvård vid Stensjön

Lör 23 mars. Earth Hour 2024

April

Mån 1 april. Traditionell Annandagsvandring längs Säveån

Sön 7 april. Natursnokarna - Skogen

Sön 7 april. Säveåpromenad med Hasse

Sön 14 april. Vandring på tvären från Härskogen tur och retur Stora Sturven

Sön 21 april. Vattendragsvandring Alebäcken till L. Stamsjöns nya utlopp

Sön 28 april. Natur- och kulturvandring

Sön 28 april. Vårfågelvandring i Sjövik

Maj

Sön 5 maj. Naturvandring Gotaleden med nya fiskvägar Floda Hillefors

Sön 5 maj. Natursnokarna - Håva i Säveån

Sön 12 maj. Fågelskådningens dag

Sön 12 maj. Välkommen till bokskogen

Tor 23 maj. Botanikvandring

Sön 26 maj. Guidad vandring i samarbete med Växtrum i Lerum

Tor 30 maj. Botanikvandring

Fre 31 maj. Cykeltur med nattsångare

Juni

- 👤 Sön 2 Juni. Långvandring från Jonsered till Floda
- 👤 Ons 5 juni. Naturnatta med nattskärror
- 🦋 Sön 9 juni. Tidiga trollsländor
- 🌼 Tor 13 juni. Botanikvandring vid Stensjön
- 🌼 Sön 16 juni. Vilda blommornas dag

Juli

- 🌼 Lör 13 juli. Heldagsutflykt

Augusti

- 🦋 Sön 4 aug. Trollsländor

September

- 🦋 Lör 7 sep. Fladdermusspaning
- 👤 Sön 22 sep. Sträckfågelräkning

Vi samarbetar med:

Studie
främjandet

Vilken art? Foto: Tommy Aronsson

Ordföranden har ordet:

Biologisk mångfald är nödvändigt. Allt liv är beroende av annat liv, allt hänger ihop och har gjort så sedan liv uppstod för cirka 3500 miljoner år sedan. Under årmiljonerna har en utveckling av det biologiska livet skett, en långsam utveckling där arter förändrats och anpassat sig till den omgivande miljön och varandra. Många smarta sätt att leva och samverka har uppstått i naturen.

Det är svårt att uppskatta hur många arter det finns idag; en trovärdig uppskattning är att det finns ca 8,7 miljoner arter i världen och 50 000 arter i Sverige, varav ungefär en fjärdedel finns i havet. Över 99,9 procent av alla arter som någonsin levt på jorden har dött ut. Det har skett på grund av exempelvis globala klimatförändringar, asteroidnedslag eller kraftiga vulkanutbrott. Man talar om att detta lett till fem massutrotningar, den senaste var när dinosaurierna slogs ut. Och nu talar man om att den sjätte massutrotningen pågår, den här gången är det människan som är orsaken till utrotningen.

För att ge en bild av den spännande, långsamma utvecklingen av arter fram till de senaste dryga hundra åren visar vi utställningen En tidsresa i biologisk mångfald i Dergårdsgalleriet 3-17 februari 2024. Utställningen är framtagen av en arbetsgrupp inom Lerums Naturskyddsförening.

Tidsresan startar med bakterierna för mer än 3000 miljoner år sedan och slutar med hur vi idag kortsiktigt brukar naturresurserna, här exemplifierat med skogen. Under utställningsperioden kommer ett antal föreläsare att fördjupa sig i några olika arter. Kom, titta och lyssna!

Catharina Pettersson

Rapportera i Artportalen!

När kommunen, länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen får in en begäran om nyttjande av mark, oavsett marktyp, så börjar man med att kontrollera vad som finns rapporterat i Artdatabanken för berört område. När vi går in i Artdatabanken för Lerums kommun så kan man notera att det saknas rapporter i stort sett över hela kommunen. Undantag är kommunens mest besökta fågellokal, och då är endast fåglar rapporterade. Om vi vill vara med och stötta den biologiska mångfalden som vår kommun kan bidra med så måste vi, medlemmar i LNF, börja att rapportera vad vi ser och hör när vi är ute.

Extra viktigt är att vi rapporterar signalarter och arter upptagna i den så kallade "rödlistan". Arter som förekommer i rödlistan är hotade eller har en tydlig negativ trend i förekomst.

För att komma i gång med att rapportera i Artportalen, som är en del av Artdatabanken, så går man in och skapar ett konto.

Därefter har man tillgång till att rapportera, samt möjligheten att söka äldre rapporter.

Med hjälp av Artportalens hjälpsidor så får man en vägledning i hur man söker observationer och vad som gäller för känsliga och skyddsvärda arter.

När du tränat lite kan du ladda ner en app på telefonen som gör det ännu lättare att rapportera i fält då du kan ta din GPS -position direkt. Det går även att spara dina rapporter så du i lugn och ro kan lägga till bilder och extra kommentarer hemma innan du skickar till Artportalen om du vill.

Ytterligare hjälp för att komma igång med att rapportera sina fynd i Artportalen går att genom Naturskyddsföreningens kansli Väst, "Webbinarium –Rapportering i artportalen"

Webbinariet är öppet för alla och ingen förkunskap krävs.
Webbinariet går även att ses i efterhand på kansliets "youtube kanal"

Kom ihåg, vi har inget bättre verktyg än information i Artportalen när vi vill rädda eller lyfta fram skyddsvärd natur i Lerums kommun.

En tidsresa i biologisk mångfald

Dergårdsgalleriet-Lerums bibliotek 3-17 feb

må 9-19 ti 10-19 on-to 9-19 fr 9-17 lö 11-15

Om samspelet mellan allt liv på jorden

Utställningen bjuder på föredrag varje lördag under utställningens gång

Lö 3/2 11.45-12.30 Sveriges Grod- och Kräldjur och deras bevarande. Claes Andrén (Naturfotograferna)

Lö 3/2 13.00-13.45 Luriga orkidéer & lurade pollinatörer. Håkan & Lena Jernehov (Naturskyddsföreningen)

Lö 10/2 11.45-12.30 Fiskars vandring upp i Säveån. Stefan Larsson (Naturskyddsföreningen)

Lö 10/2 13.00-13.45 Sjömat - den ätbara mångfalden i havet. Kennet Lundin (Gbg:s Nat.historiska museum)

Lö 17/2 11.45 Svenska dagfjärilar. Lars Pettersson (Lunds universitet)

VÄLKOMNA!

Botanikgruppen

Fågelgruppen

Natursnokarna

Fladdermöss

Landskapsvård

Vandring

Insekter

Program vår - sommar 2024

Ändringar i programmet kan ske. Se aktuell information på vår hemsida: lerum.naturskyddsforeningen.se

FEBRUARI

Lör 3 feb –Lör 17 feb. Utställning "En tidsresa i biologisk mångfald"

Den 3 februari, mellan kl. 11:00 och 15:00 slår vi upp portarna i Dergårdsgalleriet Lerum för utställningen "En tidsresa i biologisk mångfald" som visar hur livet på jorden en gång började och det fantastiska samspelet mellan allt liv på jorden. Föredrag med anknytning till utställningens tema kommer att hållas av föreläsare från Naturfotograferna, Lunds universitet, Naturhistoriska muséet och Naturskyddsforeningen. Se mer detaljerad information på förra sidan och hemsida. Arrangemanget sker i samarbete med Hans Falklind och Studiefremjandet.

Sön 25 feb. Att känna igen träd och buskar på vintern

Vi tittar på hur olika träd och buskar ser ut på vintern och gör upp en brasa så ta med korv att grilla. Samling: Parkeringsplatsen vid klätterberget, Goråsvägen, Lerum, kl. 12:00. Frågor: Ingrid Grange, tel. 0761-19 22 86.

Sön 25 feb. Natursnokarna - Specialsnokning i Härskogen

Vi kommer få möjligheten att få vara med på en extra speciell snokning. Vi/Ni kommer få vara med och utbilda snokledare som går en fortsättningskurs. De kommer tillsammans få uppleva en lite annorlunda träff där ni och de kommer att vara med om något speciellt. Vad som kommer snokas om vet vi inte än. Möjlighet till brasa för fika kommer finnas. Tid: kl. 11 - ca 14. Samling: Här sjönäs, <https://maps.app.goo.gl/EnYArNt3rH3jbuB6A>
Frågor: Erika Tyrberg, tel. 0730-301203. Mail: natursnokarna.lerum@gmail.com.

MARS

Tis 5 mars. Tisdagsvandring från Kåsjön

Från parkeringen vandrar vi 7-8 km på mindre vägar och stigar i terräng som är bitvis mycket kuperad. Vi är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling: Parkeringen Åstebo busshållplats. Tid: 10:00. Frågor: Maud Eklöf, tel. 0702-683908. Arrangör: STF Partille

Tor 7 mars. Öppet Hus Fågelgruppen

Vi gör ett nytt program för hösten och berättar vilka vårfåglar som har anlänt. Vad har Du hört eller sett? En "gammal" fågelgruppsmedlem, Siv Wallén är med i Lady Birds. Vad de håller på med berättar hon för oss denna kväll. Dessutom har PA Pellidén lovat att visa några bilder. Medtag gärna eget fika, så ses vi i Aspenäskyrkan kl. 18:30. Frågor: Ollas Ann-Mari, tel. 0723-344309.

Lör 9 mars. Landskapsvård vid Stensjön

För att bibehålla de blomsterrika ängarna ner mot Stensjön behöver området skötas om. Hans-Arne Olausson lär oss hur detta görs på bästa sätt. Ta med busksax och yxa om du har eller kom som du är och hjälp till med det som behövs. Ta med fika. Hans-Arne väntar på oss vid parkeringen innan Floda station kl. 10:00. Frågor: Hans-Arne, tel. 0732-162917.

Sön 10 mars. Vandring i Härskogsområdet

Vi vandrar från Lilla Stamsjöns badplats genom skogen via Kullsjön till Blomsholm vid Stora Härsjöns norra ände. På återvägen passerar vi Bävsjöryds gård, en gammal släktgård med anor från 1500-talet. Vi går ca 10 km i lätt terräng och på väg. Vi är ute ca 3,5 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling: Lerums station för samåkning. Tid: kl. 10:00. Frågor: Ottie Holmberg, tel. 0703-982303. Arrangör: STF Partille.

Mån 11 mars. Årsmöte i Stenkulan

I år går årsmötet av stapeln klockan 19:00 i Stenkulan Stenkullens skola. Efter att årsmötesförhandlingar är klara kommer Michael Nilsson prata om skyddsvärd skog. Kaffe och smörgås serveras. Frågor: Catharina Pettersson, tel. 0705-972637.

Lör 16 mars. Landskapsvård vid Stensjön

Se information 9 mars. Vi lär oss ännu mer om landskapsvård.

Lör 23 mars. Earth Hour 2024

Delta i den världsomspännande klimatmanifestationen och släck ljuset kl. 20.30-21.30 lördagen den 23:e mars. Det är viktigt att vi uppmärksammar vår planets största utmaningar, klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald.

APRIL

Mån 1 april. Traditionell Annandagsvandring längs Sävån

Denna vandring har nu blivit tradition och ni får här möjlighet att vandra ner lite av påskmaten och förhoppningsvis njuta av en tidig vårkänsla och vårtecken som blåsippor, försärla och strömstare. Bäver kommer vi definitivt få se i en eller annan form och inte minst alla stubbesten som den lämnat kvar. Vi vandrar 9–10 km längs södra sidan av Sävån till Stenkullen, om vädret tillåter ända ner till Knavra bro, för att sedan återvända till Floda. Man kan välja att avbryta vandringen vid Stenkullen och ta tåget därifrån. Vi är ute ca 3,5 timmar. Ta med matsäck för en rast. Samling: Floda station. Tid: 10:00. Frågor: Gert-Inge Persson, tel. 0768-946317. Arrangör: STF Partille

Sön 7 april. Natursnokarna - Skogen

Vi kommer lära oss lite om skogen från några mysiga kunniga som kommer med oss ut i skogen och vi leker lite och fikar! Brasa kommer finnas! Plats: Härskogen. Tid: kl. 11-13 Samling: Vid Härsjös Fritidsområde parkeringen, <https://maps.app.goo.gl/war3kmw9yUpY9TBy8>
Frågor: Erika Tyrberg, tel. 0730-301203. Mail: natursnokarna.lerum@gmail.com.

Sön 7 april. Säveåpromenad med Hasse

Vi samlas vid garveriet i Floda kl. 09:00 Vandrar till Stenkullen. Sedan kan Du välja om Du vill ta tåget eller promenera tillbaka till Floda. Vi hoppas på strömstare, försärla och så klart "juvelen" kungsfiskaren. Medtag fika.
Frågor: Hasse, tel. 0702-918171.

Sön 14 april. Vandring på tvären från Härskogen tur och retur Stora Sturven

Vi samlas på parkeringen vid Härsjögården. Vi börjar gå lilla Härsjöspåret i omvänd riktning. Efter 3 km lämnar vi spåret och kommer strax in på en skogsstig som vi följer ca 1 km. I slutet av denna går det brant nerför mot stranden vid stora Sturven. Om terrängen är blöt kan denna del vara besvärlig men här har vi strax vår första rast. Resten av vandringen går på skogsväg respektive led. Om det är torrt i marken kanske vi tar en alternativ skogsstig. Vandringen är ca 12 km. (något kortare om det blir alternativvägen.) Vi är ute ca 4 timmar. Ta med matsäck för 2 raster. Samling: Lerums station för samåkning. Tid: kl. 10:00. Frågor: Gert-Inge Persson, tel. 0768-946317. Arrangör: STF Partille.

Sön 21 april. Vattendragsvandring Alebäcken till L. Stamsjöns nya utlopp

Stefan Larsson tar oss med på en vandring 2,5 km längs med spännande Alebäcken upp till "Kolborydsdämnet" där utloppet från L. Stamsjön fått en helt ny form och funktion för fiskvandring! Vi samlas vid Aspedalens Station kl. 10:00. Tillbaka går vi på egen hand från Kolboryd-tillbaka mot Lerum. Stövlar eller vattensäkra kängor. Ta med fika! Frågor: Stefan, tel. 0727-005964.

Sön 28 april. Natur- och kulturvandring

Vi går en guidad natur- och kulturvandring med start från Floda station. Vi fortsätter mot Floda Säteri och vidare till Skallsjö Hembygdsgård, där vi får en kortare visning. Vi stannar till vid Skallsjö kyrkoruin och går sedan längs Säveån på vägen tillbaka. Vi går 7 km och är ute ca 4 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling: Floda station. Tid: 10:00. Frågor: Lars-Erik Karlsson, tel. 0709-474678. Arrangör: Skallsjö Hembygdsförening.

Sön 28 april. Vårfågelvandring i Sjövik

Den årliga rundan bland vårfåglarna i Sjövik gör vi tillsammans med Svenssons den 28 april. Ta med både kikare och fika. Samling vid Stenkullens station (stora P-platsen) kl. 08:00 eller vid cementfabriken i Sjövik kl. 08:20. Frågor: Svenssons, tel. 0703-469992.

MAJ

Sön 5 maj. Naturvandring Gotaleden med nya fiskvägar Floda Hillefors

Stefan Larsson tar oss med på en vandring från Floda längs med Sävån till Hillefors där den första fiskvägen för örning nu äntligen skall stå klar! Vi samlas vid Floda Station kl. 10.00. Vi går därefter på egen hand tillbaka till Floda eller Stenkullen station. Gotaledens sträckning utmed Sävån anses vara den vackraste delsträckan på hela dess sträckning mellan Göteborg och Alingsås! Längd ca 4 km, ta med fika! Frågor: Stefan, tel. 0727-005964.

Sön 5 maj. Natursnokarna - Håva i Sävån

Vi ses för vår årliga koll på hur det ser ut med livet under vattnet. Kanske hittar vi några grodyngel. Ingen brasa tyvärr! Men fika kommer vi göra. Plats: Sävån. Tid: Kl. 11-13. Samling: Parkering vid Stenkullens station. Frågor: Erika Tyrberg, tel. 0730-301203. Mail: natursnokarna.lerum@gmail.com.

Sön 12 maj. Fågelskådningens dag

Från kl. 08:00 och några timmar framåt kommer några av oss i fågelgruppen, att vara vid Stålebo våtmark och guida. Hitta dit: Skylt: Stålebo våtmark står vid Brunnslyckans busshållplats på lokalvägen mellan Floda/Tollered. Följ stenmuren från P-platsen till "utsikten" Kom och njut av fågellivet vid "våra" dammar. Ta med kikare och fika. Frågor: Hasse, tel. 0702-918171 eller Barbro, tel. 0760-267727.

Sön 12 maj. Välkommen till bokskogen

Vi vandrar i Bokedalens naturreservat i bitvis starkt kuperad terräng och upplever vårens skira grönska bland prasslande löv. Vi avslutar i Herrgårdsträdgården. Vi går ca 7 km och är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling: Jonsereds station, spår 2. Tid: kl. 10:00. Frågor: Maud Eklöf, tel. 0702-683908. Arrangör: STF Partille.

Tor 23 maj. Botanikvandring

Vi träffas vid Stenkullens station kl. 18:00. Bo Nilsson ser ut någon intressant plats att åka till i närheten. Ta med fika, flora, lupp och/eller kikare. Frågor: Bo Nilsson, tel. 0705-314635.

Sön 26 maj. Guidad vandring i samarbete med Växtrum i Lerum

Växtrum i Lerum är ett av kommunens miljöprojekt och i anslutning till biologiska mångfaldens dag gör vi en vandring genom alla växtrum. Under vandringen kommer projektet presenteras liksom de olika växtrummen. Vandringen är på ca 3 km och beräknas ta ca 3 tim. Vi kommer oavsett väder ta en paus i solen så ta med matsäck för en rast. Vandringen kommer att avslutas vid Lerums station. Här kan man antingen ta sig hem eller testa någon av centrumets restauranger. Samling: Aspedalens station. Tid: kl. 10:00. Frågor: Gert-Inge Persson, tel. 0768-946317.

Tor 30 maj. Botanikvandring

Vi undersöker Gråbo grusgrop och ser vad vi kan hitta för växter och insekter. Där växer bland annat strandlumner och olika arter av pyrola. Ta med matsäck, grova skor/stövlar, kikare och/eller lupp. Samling parkeringen Gråbo torg kl. 18:00
Anmälan och frågor till Lena Jernehov, tel. 0705-607790.

Fre 31 maj. Cykeltur med nattsångare

Vi följer med Hasse på en cykeltur längs banvallen mellan Stannum och Olofstorp. Tänk om rosenfinken kunde glädja oss? Önskedröm. Samling vid Stannums Trä kl. 20:00. Medtag cykel, fika, myggolja och kläder efter väder.
Frågor: Hasse, tel. 0702-918171.

JUNI

Sön 2 Juni. Långvandring från Jonsered till Floda

Vi startar vår vandring i Jonsered och följer Gotaleden etapp 4 förbi Jonsereds trädgårdar och upp över Goråsbergen med fin utsikt över sjön Aspen. Efter ca 6 km i bitvis mycket kuperad terräng passerar vi Aspenäs herrgård och fortsätter sedan längs Aspen mot Lerum. Vi går därefter vidare på Gotaleden etapp 5 genom vackra Sävåns naturreservat och förbi Hedefors med sin historia som gammal bruksort. Hela vägen fram till Floda har vi Sävån utmed leden. Underlaget är omväxlande stigar, grusvägar och asfalt. Möjlighet finns att avsluta på ett par ställen utefter vägen. Vi går ca 19 km och är ute ca 7 tim. Ta med matsäck för 2 raster. Samling: Jonsered station, spår 2. Tid: kl. 10:00. Frågor: Rosmarie Ander, tel. 0735-668598. Arrangör: STF Partille.

Ons 5 juni. Naturnatta med nattskärror

Vart ska vi denna sommarnatt? Vi hoppas få höra och förhoppningsvis även se nattskärran. Vi gör som förra året, samlas vid Torpskolans parkering kl. 22:00 och där avgör vi vart det bär. Bosse blir vår guide. Bra att ha med: Fika, ficklampa, stövlar och myggstift. Frågor: Bosse, tel. 0705-314635.

Sön 9 juni. Tidiga trollsländor

Vi kollar in Fröttjärnet i Gråbo, en liten sjö omgiven av mossmarker och lite skog. Ta med kikare, stövlar och matsäck. Samling parkeringen Gråbo torg kl. 10:30. Arrangemanget sker i samarbete med Trollsländeföreningen. Frågor: Håkan Jernehov, tel. 0706-771490 eller Lena Jernehov, tel. 0705-607790.

Tor 13 juni. Botanikvandring vid Stensjön

Vi samlas vid Stenkullens station kl. 18:00 för samåkning till Stensjön, vårt stora naturvårdsprojekt sedan 1965. Ta med fika, flora, lupp och/eller kikare. Frågor: Lars-Erik Karlsson 0709-474678.

Sön 16 juni. Vilda blommornas dag

Vi återvänder till blomsterängen på Lingonvägen och blir guide av Tomas Bergsand. Förra året var det tyvärr inte så bra förhållanden så vi hoppas på bättre väder denna gång. Vi träffas kl. 10:30 ca 50 meter från ängen vid busshållplatsen Lingonvägen (buss 537). Precis vid infarten finns plats för några bilar. Ta med fika och kikare. Frågor: Tomas Bergsand, tel. 0790-781833.

JULI

Lör 13 juli. Heldagsutflykt

Heldagsutflykt till Remmene skjutfält, beläget mellan Vårgårda och Herrljunga. Här finns bland annat klockgentia, orkidéer och många insekter. Ta med matsäck som räcker hela dagen, grova skor eller stövlar det kan vara blött på vissa ställen, kikare och/eller lupp, flora. Observera att datumet kan komma att ändras på grund av militära övningar i området. Håll utkik på Facebook eller hemsidan. Samling vid Tingshusets parkering i Lerums centrum för samåkning kl. 8:30. Anmälan och frågor till Lena Jernehov, tel. 0705-607790.

AUGUSTI

Sön 4 aug. Trollsländor

Vi åker tillsammans till en plats i kommunen med förhoppningsvis många trollsländor.

Vi samlas på Stenkullens station kl. 10.30. Ta med kikare, stövlar och matsäck. Arrangemanget sker i samarbete med Trollsländeföreningen. Frågor: Håkan Jernehov, tel. 0706-771490 eller Lena Jernehov, tel. 0705-607790

SEPTEMBER

Lör 7 sep. Fladdermusspaning

Vi lyssnar och tittar på de olika arter som dyker upp under en promenad i området kring Håvaredsviken.

Bengt Edqvist, fladdermusexpert, gästar oss även i år. Samling parkeringen på Mellan-Näås kl. 20:30. Frågor: Tommy Aronsson, tel. 0705-808818.

Sön 22 sep. Sträckfågelräkning

Per och/eller Jon väntar som vanligt på oss vid Gråbo modellflygplats, som heter Backlanda. Ligger nära Hjällsnäsviken. De berättar vilka fåglar som sträcker. Per och/eller Jon är på plats från kl. 07:00 och några timmar framåt. Varma kläder och en värmande fika brukar behövas. Frågor: Per, tel. 0705-895952 eller Jon, tel. 0737-259858.

Botanikgruppen

Johannesnycklar

Botanikgruppen erbjuder vandringar med guide som har lite lägre tempo och kortare promenad än vanliga vandringar. Tanken är ju att man ska upptäcka den rika floran vi har runt kring oss. Gruppen tittar på våra vilda kärlväxter och hittar ibland riktiga rariteter. Så självklart är vi som mest aktiva runt maj juni men vi har några aktiviteter även under höst och vinter. Vad sägs om att lära sig mer om lavar eller knoppar på träd?

Fågelgruppen

Fågelgruppen är vår största grupp och har flera olika gruppaktiviteter under året som du kan följa med på. Vad sägs om ett litet föredrag på Öppet hus, sträckfågelräkning, eller fågelskådning med guide?

LNF:s Verksamhetsberättelse 2023

Verksamheten 2023 inom LNF har omfattat ett stort antal aktiviteter.

Här följer en sammanfattning av verksamhetsberättelsen för 2023, den kompletta texten hittar du på <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>. LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun och är remissinstans till kommunen i planärenden. Vid årsskiftet 2023/2024 var antalet medlemmar 1586 enligt riksföreningens medlemsregister. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper med olika intresseinriktningar. Styrelsen höll 11 protokollförda sammanträden under 2023.

Biologisk mångfald

I samband med den internationella dagen för biologisk mångfald anordnade Lerums Naturskyddsförening ett tvådagarsevent, på Bagges torg och Aludden i Lerum, som syftade till att öka allmänhetens kunskap och intresse för den biologiska mångfalden. Natursnokarna håvade grodyngel och annat spännande i en närliggande damm. Vi spanade efter fåglar, trollsländor och småkryp av olika slag i närområdet. Vid Aspens strand berättades det om sjöns fantastiska artrikedom och Aluddens fina gamla träd. Eventet skedde i samarbete med Studieförbundet, STF och Natursnokarna.

Plan- och miljöfrågor

Under året har LNF sänt eller medverkat i ca 10 skrivelser med synpunkter i natur-, miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun men även till Länsstyrelsen och Trafikverket. Viktigare, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

Landskap

Sedan 1960-talet har LNF arbetat för att bibehålla de blomsterrika ängarna ner mot Stensjön. Grovjobbet har under många år skötts av betande highland-kor från Stensjöås, men dessa finns inte längre kvar. LNF har därför under året arbetat för att få ska kunna ta över grovarbetet och att ett vargstängsel ska sättas upp runt området.

Skog

Under året har LNF haft stort fokus på att försöka bevara ett artrikt skogsområde norr om Aggetorp som kommunen äger och planerar att avverka. Vi har under året inventerat området, lämnat skriftliga synpunkter till kommunen, publicerat insändare i Lerums tidning och visat kommunens marksamordnare områdets speciella karaktär. Vi har också erbjudit Lerums kommun ekonomisk kompensation för bortfallet av virke från Aggetorp i utbyte mot att skogen inte avverkas.

LNF har också arbetat för att stoppa en gallring av ett mycket fint och populärt friluftsområde i Norra Hallsås som ägs av kommunen. Även här inventerades området, synpunkter lämnades till kommunen och en artikel publicerades i Lerums tidning. Tyvärr, kunde vi inte stoppa gallringen då kommunen redan anlitat en underentreprenör. LNF:s skogsgrupp går löpande igenom avverkningsanmälningar i Lerums kommun samt Risveden, träffas regelbundet för inventeringar och lämnar synpunkter till Skogsstyrelsen om behov finns. Bland annat har gruppen uppmärksammat kommunen och Skogsstyrelsen om avverkning i en 250 år gammal granskog i kommunens södra del. Fortsatt huggning är stoppad.

Efter samarbete med markägaren av Ljungsmossen i Floda har vi satt en informationsskylt om de känsliga arterna runt vattenspegeln samt de 200-åriga minitallarna

Botanik

Botanikgruppen har genomfört sex vandringar inklusive en heldagsexkursion som gick till Hössna prästgårds naturreservat i Ulricehamn. De övriga aktiviteterna hölls inom kommunen. Bland annat besökte vi det nya naturreservatet i Härskogen. Vi tittade på signalarten knärot i Blåbärsåsskogarna i Floda och vid ett tillfälle visade och berättade Tomas Bergsand om den fina blomsterängen vid Lingonvägen i Floda.

Fågelgruppen

Under 2023 har LNF fortsatt sitt arbete för att uppföra ett fågeltorn i Hjällsnäsvikens sydvästra del. Efter godkända strandskyddsdispenser har även ett bygglov beviljats. LNF har under 2023 förbättrat förutsättningarna för häckande backsvalor i Gråbo grusgrop. Föreningen har satt upp en informationsskylt om brantens betydelse och känslighet för störning. Skylten har emottagits väl av allmänheten som vistas i gropen. Häckningsresultatet för backsvalorna 2023 var i paritet med resultatet 2022. Bland Fågelgruppens övriga aktiviteter under 2023 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 55:e året. Ett flertal organiserade utflykter har gjorts, med bland annat Säveåpromenad från Floda till Stenkullen och både vår- och höstfågelvandring vid Sjövik. Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes liksom sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 38:e gången. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärornas tecken vid Vite Mosse. Vi har deltagit i "Projekt Lom" där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och ungarna har ringmärkts. Vi har tillverkat ett 50-tal småfågelholkar. Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bl a i Säveåns, Lerådalens och Hulans naturreservat. Matning av skogsmesar genomfördes i närheten av Riddarstensspåret. Någon matning av sjöfågel har inte skett pga den milda vintern. Myndighetskontakter pågår även för upprättande av fågelskyddsområde i Mjörn.

Sjöar och vattendrag

I Säveån har laxfiskarna numera möjlighet att vandra ända upp till Floda genom de fiskvägar som byggts i Hedefors och Hillefors, bl.a. genom LNF:s insatser. Mycket glädjande verkar det nu som om även kraftverksdammen i Floda kommer att få en fiskväg för laxfiskar redan säsongen 2024 (trots att det var planerat att byggas först 2029!) tack vare frivillig samverkan mellan fiskevårdsområdesföreningarna, LNF och Lerum Energi.

Det långdragna ärendet med L. Stamsjöns utlopp, Kolborydsdämnet och den nya "sjötröskeln" där, har fortfarande inte fått någon lösning vilket påverkar vattenflödet och därmed den rika fiskpopulationen i Alebäcken negativt. Vid midsommartid var bäcken näst intill torrlagd och under en period rann det inget vatten i dess utlopp. När Lerums kommun under sensommaren avledde Alebäckens vatten medan kulvertarna under E20 sanerades, så hindrades även vandringen av leköring i Alebäcken under en viktig tid. Som resultat har antalet öring-ungar i bäcken minskat till lägsta nivån sedan provfiskena startade på 1980-talet. Vi arbetar aktivt för en bra lösning vid L. Stamsjöns utlopp så att såväl naturvårds- som friluftsliv gynnas.

En annan viktig insats är att via Sävåns Vattenråd, som vi är representerade i, genom skrivelser har påverkat regeringen att fortsatt kalka vattensystem på samma nivå som tidigare trots minskade anslag och ökade kalkkostnader.

Amfibier

Arbetet med att ytterligare förbättra förutsättningarna för den större vattensalamandern och övriga amfibier har påbörjats under 2023. Vid Gråbo grusgrop har bland annat skuggande buskar rensats och två informationsskyltar, identiska med dem vid backsvalorna, satts upp vid de viktigaste dammarna. Det genomförda arbetet gynnar även trollsländor och andra insekters förekomst i gropen.

Insekter

Vi hade två trollslände-exkursioner under sommaren. En gick till Lilla Långetjärn i Härskogen där vi hittade den sällsynta, spetsfläckade trollsländan. I augusti besökte vi Bengts dammar i Stenkullen men det var ganska dåligt väder och inte så många trollsländor men i trevligt och kunnigt sällskap hittar man alltid något att titta närmare på.

Fladdermusgruppen

Fladdermusgruppen genomförde i mitten av augusti ett besök i området kring Stålebo i västra Lerum. Till vår hjälp hade vi även i år fladdermusexperten Bengt Edqvist, som guidade oss och berättade om fladdermössens liv och livsvillkor. Totalt deltog 18 personer i denna uppskattade fladdermusspaning.

Natursnokarna

Natursnokarna har träffats 6 gånger under 2023. Vi har hittat på allt från att leta spår efter stora djur till att leta spår efter små. Att använda våra sinnen hörseln, känseln, lukten, synen och smaken i naturen är alltid lika uppskattat.

Vi har kvar våra återkommande avslutningsträffar varje termin som knyter ihop säcken. Våren avslutas med att håva efter vattenlevande varelser och hösten avslutas med pepparkaksmys på första advent.

Information, hemsida och Facebook

Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år. Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid några tillfällen. Information kommer fortsättningsvis att skickas till de som lämnat e-postadress till medlemsregistret. Den som byter mejladress, bör ändra uppgifterna i medlemsregistret, så att informationen kan gå fram. Den som därutöver vill ha information meddelar nilssobo@gmail.com.

Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida och Facebook. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF finns också på Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Där hittar du också extra programpunkter som inte fanns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Lerum i januari 2024

Styrelsen för Lerums Naturskyddsförening

Kalhygge? Nej tack!

Den nu rådande skogsbruksmodellen –där vi kalhugger mer och mer av våra skogar för att kunna odla gran och tall som om de vore jordbruksgrödor –innebär en katastrof för både klimatet och den biologiska mångfalden. Det är dags att visa vad vi tycker om det!

Två olika knappar –två budskap

Arga stubben

När man kalhugger en skog försvinner inte bara träden man hugger ner, utan även de flesta andra växter och djur, mossor och lavar, insekter och andra kryp som levde på platsen. Och nere i marken dör mykorrhizan, som var trädens och svamparnas gemensamma nätverk för transport av näring och information. Kolet som var bundet där läcker nu ur marken, och det mesta av det kol som fanns i träden försvinner även det, efter en kort sväng som toapapper, wellpapp eller flis, ut i atmosfären. Vi måste fatta att vi inte kan fortsätta så här, det måste finnas bättre sätt att bedriva skogsbruk. Arga stubben har fått nog –stubbar i alla skogar, förena er!

Levande skog

Lika avgörande som klimatet för vår framtid är den biologiska mångfalden. Väven av alla kända och okända organismer, som utgör ekosystemet planeten Jorden, är en ömtålig teater. I den har minsta kryp en roll att spela. Även vi människor är invävda i det intrikata samspelet, för hur skulle vi klara oss på en blank planet? Luften vi andas och vattnet som vi består av, och allt annat vi behöver, kommer från naturen. Men vi roffar åt oss utan hejd och måtta, och det har nu gått så långt att vi allvarligt har rubbat balansen. Vi måste lära oss förstå att en granodling är en massa träd, men inte en skog. Det är så mycket som saknas där för att helheten ska fungera. Träden måste få bli gamla och dö i sin egen takt för att alla oumbärliga insekter och lavar och svampar ska kunna leva där och göra sitt jobb, det som de är så bra på. Varenda kotte är viktig!

Kampanjmärken "Kalhygge? Nej tack" –idé och formgivning: Ola Freijd.

Text & foto: Ola Freijd

<https://vast.naturskyddsforeningen.se/kampanjknappar-kalhygge-nej-tack/>

Rapport om fågeltornet vid Hjällsnäsviken.

Vi har nu fått bygglov för fågeltornet efter att Länsstyrelsen och Strandskyddet varit positiva till projektet.

Nu börjar projektet ta ny form med materialbeställning, entreprenadförfrågan samt arbetsledning.

Tornet blir byggt av obehandlad ek. Men vi har 67 meter markspång som vi får börja med att lägga. Den blir nog impregnerad fura i NTR/M klass.

Spännande tycker vi som har varit projektledare och vi hoppas kunna sätta ut markeringar för byggstart innan första fågelägget läggs i vassen.

Tommy Aronsson och Håkan Jernehov.

Avverkning på kommunens mark

Artrikt skogsområde värt att kämpa för!

Redan i december 2019 började vi vårt arbete för att bevara ett 8 hektar stort artrikt skogsområde norr om Aggetorp som kommunen äger och där 4,4 ha hotas av kalavverkning.

Vi har inventerat området, lämnat skriftliga synpunkter till kommunen, publicerat insändare i Lerums tidning, haft en affischkampanj och på plats visat kommunens marksamordnare områdets speciella karaktär. Allt utan att lyckas ändra kommunens avverkningsplaner. Som en sista utväg har därför Lerums Naturskyddsförening erbjudit Lerums kommun att ingå ett arrende / nyttjanderättsavtal där LNF ekonomiskt kompenserar kommunen för bortfallet av virke från Aggetorp i utbyte mot att skogen inte avverkas.

Idag består skogsområdet av flerskiktad och olikåldrad blandskog, huvudsakligen gran och tall men även björk. Där finns några äldre och grova granar (3,5 m i omkrets), och rikligt med döda träd och lågor som är mycket viktiga för den biologiska mångfalden, inte

minst för den rödlistade spillkråkan vars framfart tydligt syns i området. Talltita, tjäder, orre, grönfink, nordfladdermus och mård är andra hotade arter som finns i den avverkningsanmälda skogen. Områdets sumpskog och fuktiga svackor bidrar ytterligare till den biologiska mångfalden.

Den här typen av skog är mycket ovanlig i Lerums kommun. Vi vill att detta artrika skogsområde bevaras så att det kan fortsätta leverera biologisk mångfald och vara till glädje för kommuninvånare som tycker om att ströva, plocka bär och svamp, rasta hunden, tälta, eller titta på fåglar och fjärilar. När detta program går i tryck vet vi inte om kommunens politiker kommer att ändra planerna på avverkning.

Vi hoppas att kommunens politiker hörsammar våra synpunkter och vårt erbjudande.

Svartmes

Tofsmes

Talltita

Foto: Tommy Aronsson

Avsändare:

Naturskyddsföreningen

Lerum Floda Stenkullen Gråbo Sjövik Tollered Olofstorp

c/o Håkan Jernehov Blåbärsåsvägen 72
448 35 Floda

Ha koll på vår hemsida!

<http://lerum.naturskyddsforeningen.se>

Ha koll på vår facebookgrupp Lerums Naturskyddsförening

Där kommer alla aktiviteter upp som är med i detta programblad och är lätt att följa. Gilla vår sida så kommer du automatiskt att få nyheter i ditt flöde.

Vill du bli medlem? [naturskyddsforeningen.se/bli medlem](http://naturskyddsforeningen.se/bli%20medlem)

Vill du engagera dig i Lerums Naturskyddsförening?

Vill du leda en vandring och visa oss ditt smultronställe?

Är du nyfiken på vad ett styrelseuppdrag innebär?

Vill du påverka i livsstilsfrågor och anordna en prylbytdag?

Ung och intresserad av att starta upp Fältbiologerna i Lerum?

Vi har utbildningar och kunskap att ta del av.

Hör av dig! Vi behöver bli fler!

Kontakta valberedningen genom Moa Björnerås för mer information

moa.bjorneras@gmail.com, tel. 0722-040828